

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 31 maj 1921 kl. 4 e. m.

Sammanstatta stats- och andra lagutskottets nr 2 utlåtande (nr 1) i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till dels lag om ändrad lydelse av 4, 6, 7, 13, 30 och 33 §§ i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring, dels ock lag om ändrad lydelse av 1, 3 och 4 §§ i lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av berörda lag den 30 juni 1913, ävensom i ämnet väckta motioner.

Närvarande: herrar C. G. Ekman, A. Wiklund, Nilsson i Kabbarp*), Nilsson i Skottlandshus, von Sydow, von Koch, Petrén, Jansson i Falun, K. A. Westman, Magnusson i Kalmar, Andersson i Knäppinge och Sehlin*).

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

I en den 18 mars 1921 dagtecknad proposition, nr 284, vilken efter överenskommelse mellan stats- och andra lagutskotten blivit hänvisad till förberedande behandling av sammansatt stats- och andra lagutskott, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga här nedan intagna förslag till dels lag om ändrad lydelse av 4, 6, 7, 13, 30 och 33 §§ i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring, dels ock lag om ändrad lydelse av 1, 3 och 4 §§ i lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av berörda lag den 30 juni 1913.

Beträffande skälen för de i propositionen framlagda lagförslag får utskottet hänvisa till vid densamma fogade utdrag av i statsrådet och lagrådet förda protokoll.

I sammanhang med ifrågavarande proposition har utskottet till behandling förehaft följande i anledning av samma proposition väckta motioner, nämligen

inom första kammaren

nr 193, av greve *Lagerbjelke* med hemställan att förevarande proposition, nr 284, ej måtte av riksdagen bifallas,

nr 198, av herr *Johan Johansson* i Kälkebo m. fl. med hemställan att riksdagen måtte, med uttalande dels att förhöjning av folkpensioneringsavgifterna icke borde äga rum utan samtidig ändring i grunderna för deras beräkning därhän, att äkta makar skulle erlägga lika avgift, dels att ingen förändring borde tills vidare vidtagas i fråga om pensionstilläggen, avslå den kungl. propositionen, och

nr 210, av herrar *Wavrinsky* och *Björkman*, däri yrkas, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville hemställa om utredning, huru ökningen av avgiftspensionerna måtte komma även gifta och f. d. gifta kvinnor till godo, samt

inom andra kammaren

nr 296, av herr *Johansson* i Bro m. fl., lika lydande med den inom första kammaren väckta motionen nr 198, och

nr 309, av herr *Pettersson* i Södertälje m. fl., lika lydande med den inom första kammaren väckta motionen nr 210.

Vidkommande de skäl, som av motionärerna framställts till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna.

Vid prövning av denna fråga har utskottet funnit bekräftat, att, om det med pensionsförsäkringen avsedda syftet skall nås, en avsevärd höjning av pensionerna är ofrånkomlig. Detta har ock kraftigt framhållits i den kungl. propositionen. Å andra sidan är uppenbart, att en sådan höjning icke kan åstadkommas utan väsentligt ökade kostnader för det allmänna och höjda pensionsavgifter för de försäkrade. För utskottet har det därför gällt i första hand att tillse, huruvida den finansiella ställningen medgiver erforderlig utgiftsökning.

Att under nuvarande synnerligen brydsamma ekonomiska förhållanden binda det allmänna att svara för så starkt ökade utgifter, som äro förenade med ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag i oförändrat skick, har utskottet ansett sig icke kunna tillstyrka. Och det så mycket mindre som det av Kungl. Maj:t föreslagna värdet av full försörjning för äkta makar, 1,160 kronor, i vissa fall synes kunna föranleda beviljandet av pensionstillägg eller understöd, då sådant näppeligen torde vara tillräckligt motiverat. Det är för övrigt icke nog med de i propositionen an-

givna ökade kostnaderna för staten, vilka redan år 1926 beräknats överstiga 10 miljoner kronor, utan härtill kommer den kostnadsökning, motsvarande $\frac{1}{3}$ av den på staten belöpande, som skulle påvåla kommuner och landsting på grund av bestämmelsen, att dessa skola svara för sammanlagt en fjärdedel av kostnaderna för pensionstillägg och understöd.

Om således utskottet funnit sig icke kunna förorda bifall till Kungl. Maj:ts förslag oförändrat, har utskottet dock med hänsyn till det trängande behovet av en förbättring av pensionsförmånerna ansett sig icke böra biträda de motionsvis framställda yrkandena om avslag å den kungl. propositionen.

Vad till en början angår pensionstillägg och understöd föreslår Kungl. Maj:t en höjning av dem från högst 150 kronor för man och 140 kronor för kvinna till respektive 300 och 280 kronor d. v. s. en fördubbling. Utskottet vill nu föreslå en förhöjning med 50 procent eller till högst 225 kronor för man och 210 kronor för kvinna. En på detta sätt begränsad förbättring av pensionsförmånerna kan åtminstone med nuvarande levnadskostnader icke anses vara tillfyllest, men den utgör dock — ehuru den väsentligt nedbringar kostnaderna för det allmänna i jämförelse med Kungl. Maj:ts förslag — ett steg till utveckling av pensionsförsäkringen och medför en ingalunda föraktlig hjälp åt de i ekonomiskt hänseende sämst ställda pensionstagarna.

I sammanhang därmed att en väsentlig höjning av pensionstillägg och understöd föreslås i den kungl. propositionen, hemställes däri tillika om vissa lagändringar, som verka i motsatt riktning. Detta gäller framför allt förslaget om ändring av 7 § första stycket pensionsförsäkringslagen i syfte att jämväl avgiftspension enligt 6 § skall räknas som inkomst vid bestämmandet av pensionstilläggs belopp ävensom förslaget om upphävandet av den i 6 § fjärde stycket samma lag intagna bestämmelsen om höjning av pensionstillägget med 0,08 procent för varje krona av till fullo erlagda avgifter. I enahanda riktning, ehuru mindre starkt, verka ock de i propositionen framställda förslagen att borttaga bestämmelsen, att inkomst intill 50 kronor icke skall föranleda avdrag å pensionstillägg eller understöd, att värdet av bostad ej får uppskattas till lägre belopp än 70 kronor, samt att å förmögenhet, i den mån den överstiger vissa belopp, ej får beräknas lägre avkastning än 10 procent.

Skulle samtliga dessa av Kungl. Maj:t föreslagna lagändringar, som verka minskande på pensionstillägg och understöd, godtagas, och samtidigt höjningen av dessa förmåner begränsas på sätt utskottet tillstyrker, skulle följderna efter någon tid bliva en försämring i pensions-hänseende för vissa grupper pensionstagare. På grund härav har

utskottet i fråga om nyssnämnda ändringsförslag funnit sig böra biträda endast förslaget om borttagandet av bestämmelsen om en höjning av pensionstillägget med 0,08 procent för varje krona av till fullo erlagda avgifter. Värdet av bostad synes dock lämpligen vid inkomstberäkningen böra höjas från det fastställda beloppet, minst 50 kronor, till minst 60 kronor, varigenom den av Kungl. Maj:t föreslagna höjningen av bostadsvärdet kommer att nedsättas i direkt proportion till den av utskottet föreslagna nedsättningen av pensionstillägg och understöd enligt Kungl. Maj:ts förslag.

Här må anmärkas, att bestämmelsen om pensionstilläggens höjning med 0,08 procent för varje krona av till fullo erlagda pensionsavgifter icke förrän om åtskilliga år skulle medföra någon mera avsevärd förmån för de försäkrade. Genom ett borttagande av denna bestämmelse skulle för övrigt vinnas en ej obetydlig lättnad i arbetet.

Bibehålles stadgandet att en inkomst intill 50 kronor icke skall föranleda avdrag å pensionstillägg och understöd, finnes icke någon egentlig anledning frånga den nu gällande bestämmelsen, att från högsta pensionstillägget avdrag skall ske med sex tiondelar av det belopp, varmed pensionstagarens årsinkomst må överstiga 50 kronor. Med ett högsta pensionstillägg eller understöd av 225 kronor för man och 210 kronor för kvinna och med nu föreslaget avdrag följer, att nämnda förmåner icke utgå i andra fall än där årsinkomsten understiger 425 kronor för man och 400 kronor för kvinna.

De av utskottet förordade ändringarna i Kungl. Maj:ts förslag rörande årsinkomstens beräkning vid bestämmandet av pensionstilläggs och understöds belopp medföra vissa modifikationerna i den av Kungl. Maj:t föreslagna lydelsen av 3 § 5 mom. i lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser. Någon ändring i den hittillsvarande lydelsen av 30 § första stycket pensionsförsäkringslagen blir vid bifall till utskottets ifrågavarande förslag icke erforderlig.

Kungl. Maj:ts förslag om utsträckning av rätten till pensionstillägg för barn finner utskottet väl motiverat. Däremot anser utskottet, att, av kostnadsskäl, maximum för barntillägg bör höjas till endast omkring 100 kronor — siffran bör för att förenkla uträkningarna sättas till 102 kronor — samt att — i anslutning till vad utskottet föreslagit i fråga om pensionstillägg och understöd — barntillägg skall utgå i fall, där årsinkomsten ej uppgår för man till 425, för kvinna till 400 och för äkta makar till 825 kronor jämte 170 kronor för varje barn, samt att beloppet av barntillägg skall utgöra 102 kronor för varje barn med avdrag av sex tiondelar av det belopp, varmed årsinkomsten må överstiga 425 kronor för man, 400 kronor för kvinna och 825 kronor för äkta makar.

Utskottet har genom pensionsstyrelsens försäkringstekniska byrå erhållit uppgift å storleken av de kostnader, som skulle åsankas staten genom ett antagande av utskottets förslag. Av nedan intagna tablå framgår dels storleken av de beräknade kostnaderna för staten för pensionstillägg, understöd och barntillägg enligt nu gällande bestämmelser, dels ock den beräknade ökningen av dessa kostnader genom ett antagande av Kungl. Maj:ts och av utskottets förslag. Utöver dessa kostnader tillkomma landstingens och kommunernas bidrag, tillhoppa motsvarande i genomsnitt $\frac{1}{3}$ av statens kostnader.

Statens beräknade kostnader för pensionstillägg, understöd och barntillägg.

Å r.	Enligt nu gällande bestämmelser.	Kostnadsökning vid bifall till		Summa kostnader vid bifall till	
		Kungl. Maj:ts förslag.	Utskottets förslag.	Kungl. Maj:ts förslag.	Utskottets förslag.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1922	23,050,000	1,925,000	1,325,000	24,975,000	24,375,000
1923	24,150,000	4,175,000	2,525,000	28,325,000	26,675,000
1924	25,250,000	6,325,000	3,700,000	31,575,000	28,950,000
1925	26,325,000	8,350,000	4,825,000	34,675,000	31,150,000
1926	27,300,000	10,300,000	5,925,000	37,600,000	33,225,000
1931	31,525,000	19,700,000	10,750,000	51,225,000	42,275,000
1941	38,025,000	31,700,000	17,325,000	69,725,000	55,350,000
1951	43,200,000	35,850,000	20,025,000	79,050,000	63,225,000

Statens beräknade kostnader enbart för barntillägg.

Å r.	Enligt nu gällande bestämmelser.	Kostnadsökning.			Summa kostnader vid bifall till	
		Enbart genom utsträckning av rätten till barntillägg.	Ytterligare genom höjning av barntilläggets belopp.		Kungl. Maj:ts förslag.	Utskottets förslag.
			Enligt Kungl. Maj:ts förslag.	Enligt utskottets förslag.		
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1922	1,243,000	675,000	60,000	30,000	1,978,000	1,948,000
1923	1,268,000	693,000	169,000	84,000	2,130,000	2,045,000
1924	1,295,000	711,000	276,000	138,000	2,282,000	2,144,000
1925	1,321,000	733,000	380,000	190,000	2,434,000	2,244,000
1926	1,346,000	755,000	482,000	241,000	2,583,000	2,342,000
1931	1,449,000	777,000	1,038,000	519,000	3,264,000	2,745,000
1941	1,577,000	828,000	1,593,000	797,000	3,998,000	3,202,000
1951	1,700,000	865,000	1,918,000	959,000	4,483,000	3,524,000

I likhet med departementschefen finner utskottet det önskligt, att en höjning åvägabringas av pensionsavgifterna för högre inkomsttagare. Ju högre avgifter erläggas, desto större bliva de en gång utgående pensionerna; avgiftsbetalningen verkställs i den försäkrades eget intresse och han får själv skörda frukterna därav. Även om således starka skäl tala för en väsentlig höjning av dessa avgifter, måste man emellertid även här framgå med stor varsamhet, särskilt under nuvarande tryckta tider. Det kan ju tyckas, som om den i propositionen föreslagna höjningen vore ganska måttligt tilltagen. Utskottet anser det dock klokast att jämväl i denna del göra en jämkning i Kungl. Maj:ts förslag och föreslår därför sådan ändring däri, att, utöver grundavgiften 3 kronor, i tilläggsavgift skall erläggas 10 kronor, om inkomsten uppgår till 1,200 men ej till 3,000 kronor, 15 kronor för inkomster mellan 3,000 och 5,000 kronor, 20 kronor för inkomster mellan 5,000 och 7,000 kronor, 25 kronor för inkomster mellan 7,000 och 10,000 kronor samt 30 kronor för inkomst av 10,000 kronor eller mera. Anledningen till, att utskottet i stället för den av Kungl. Maj:t föreslagna procentberäkningen bibehåller det nuvarande systemet med bestämda avgifter för vissa fixerade inkomstbelopp, är den, att arbetet med påförandet av avgifterna därigenom förenklas och underlättas. Utskottet anser sig i detta sammanhang böra påpeka, att, därest enligt nu förevarande förslag pensionsavgift i vissa fall kommer att utgå med högre belopp än 13 kronor, en ändring av 37 § i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete torde bliva erforderlig. Förslag därom torde kunna föreläggas 1922 års riksdag.

Den i 6 § pensionsförsäkringslagen av Kungl. Maj:t föreslagna uppdelningen av de avgiftspliktiga i där angivna åldersgrupper finner utskottet sig böra tillstyrka. Storleken av den procent å erlagda pensionsavgifter, som inom varje sådan åldersgrupp kan påräknas, hänger tydligen nära samman med den räntefot, som lägges till grund för avgiftspensionernas beräkning. Denna räntefot har Kungl. Maj:t i likhet med pensionsstyrelsen ansett sig böra sätta till 4,3 procent, d. v. s. något högre än den, som nu ligger till grund för beräkning av pensionerna. Departementschefen har därom yttrat, att han ansett sig åtminstone icke för närvarande kunna förorda en högre räntefot än 4,3 procent särskilt av den anledningen, att detta vore ett spörsmål, som icke lämpligen borde avgöras, innan den pågående utredningen rörande hela socialförsäkringens organisation slutförts.

Förevarande fråga rörande räntefotens storlek är uppenbarligen av genomgripande betydelse på samma gång som den är synnerligen invecklad och svår att överblicka. Å ena sidan hava de försäkrade be-

rättigade anspråk att få räkna sig till godo en tillfredsställande avkastning av sina inbetalade avgifter, men å andra sidan bör räntefoten icke sättas så hög, att det kan medföra någon risk eller nödvändig göra en mera avsevärd ändring i grunderna för pensionsförsäkringsfondens förvaltning.

Det har emellertid vid övervägande av denna fråga förefallit utskottet, som om en något större höjning i räntefoten än den av Kungl. Maj:t föreslagna skulle utan olägenhet kunna göras. För att vinna klarhet i frågan har utskottet jämlikt § 46 riksdagsordningen utverkat Kungl. Maj:ts befallning till fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden att yttra sig i ämnet.

I sitt i anledning därav avgivna utlåtande hava fullmäktige anfört följande:

»Genom att höja den räntefot, som lägges till grund för ifrågasvarande beräkningar, till 4,3 procent har man, enligt fullmäktiges uppfattning, nått den högsta gräns, som i nuvarande läge kan anses försvarlig, och synes därför någon som helst ytterligare förhöjning av denna räntefot icke vara tillrädlig.

Enligt fullmäktiges förmenande bör någon ytterligare förändring i den till grund för beräkningarna lagda räntefoten icke företagas utan en ingående utredning angående samtliga de förutsättningar, vilka lagts till grund för beräkningen av avgiftspensionerna, och lärer det kunna förväntas, att en dylik utredning kommer till stånd i samband med utarbetande av förslag till en mera enhetlig ordning för socialförsäkringen i dess helhet.»

Utskottet har med hänsyn till innehållet i detta utlåtande ansett sig icke kunna föreslå någon höjning av räntefoten. Utskottet har likväl haft under övervägande att hemställa om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning av frågan, men funnit sig kunna avstå därifrån under uttalande av en bestämd förhoppning att den av fondfullmäktige antydda utredningen snarast möjligt kommer till stånd.

I övrigt har utskottet icke funnit anledning till anmärkning mot förevarande lagförslag, dock att utskottet föreslår ett förtydligande tillägg till ingressen till 3 § i lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser för att utmärka, att paragrafens bestämmelser icke under några omständigheter äga tillämpning på personer, som före utgången av år 1921 ej fyllt 15 år.

Såsom redan i det föregående angivits, hava i de likalydande motionerna nr 210 i första kammaren av herrar Wavrinsky och Björkman samt nr 309 i andra kammaren av herr Pettersson i Södertälje m. fl. yrkats, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning, huru ökningen av avgiftspensionerna måtte komma även gifta och f. d. gifta kvinnor till godo. Denna fråga har ock berörts i de lika lydande motionerna nr 198 i första kammaren av herr Johansson i Kälkebo m. fl. och nr 296 i andra kammaren av herr Johansson i Bro m. fl.

De gifta och förut gifta kvinnorna äro utan tvivel i jämförelse med andra kvinnor för närvarande ogynnsamt ställda beträffande avgiftspensioneringen och nu föreliggande förslag avhjälp icke detta missförhållande. Pensionsstyrelsen har i sin till grund för propositionen liggande framställning jämväl påpekat detta, men samtidigt framhållit, att en tillfredsställande lösning av denna fråga i själva verket torde kunna ernås endast i samband med en väsentlig rubbning i grunderna för den nuvarande pensionsförsäkringen, i följd varav styrelsen ansett sig nödsakad att låta med denna reform tills vidare anstå.

Enligt utskottets mening är en reform på detta område av behovet påkallad, och utskottet finner därför skäl föreligga att hos Kungl. Maj:t hemställa om sådan utredning, som i motionerna avses.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1:o) att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts i propositionen nr 284 framställda förslag icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas och med avslag å motionerna i första kammaren nr 193 av greve Lagerbjelke och nr 198 av herr Johansson i Kälkebo m. fl. samt i andra kammaren nr 296 av herr Johansson i Bro m. fl., de två sistnämnda motionerna i den mån de icke här nedan under 2:o) bliva besvarade, må för sin del antaga följande

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

L a g

om ändrad lydelse av 4, 6, 7, 13, 30 och 33 §§ i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring.

Häri genom förordnas, att 4, 6, 7, 13, 30 och 33 §§ i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring skola i nedan angivna delar erhålla följande lydelse:

4 §.

Beloppet av den pensionsavgift, som skall av envar avgiftspliktig erläggas, utgör för varje år tre kronor. Därutöver erlägges av den, som under nästföregående år åtnjutit inkomst av minst 600 kronor:

a) om inkomsten ej uppgår till 800 kronor, två kronor;

b) om inkomsten uppgår till 800 men ej till 1,200 kronor, fem kronor;

c) om inkomsten uppgår till 1,200 men ej till 2,000 kronor, tio kronor;

d) om inkomsten uppgår till 2,000 kronor eller mera, en halv procent, dock högst femtio kronor, av inkomstbeloppet, avrundat, där det ej slutar å helt hundratal kronor, till närmast lägre sådant hundratal.

4 §.

Beloppet av den pensionsavgift, som skall av envar avgiftspliktig erläggas, utgör för varje år tre kronor. Därutöver erlägges av den, som under nästföregående år åtnjutit inkomst av minst 600 kronor:

a) om inkomsten ej uppgår till 800 kronor, två kronor;

b) om inkomsten uppgår till 800 men ej till 1,200 kronor, fem kronor;

c) om inkomsten uppgår till 1,200 men ej till 3,000 kronor, tio kronor;

d) om inkomsten uppgår till 3,000 men ej till 5,000 kronor, femton kronor;

e) om inkomsten uppgår till 5,000 men ej till 7,000 kronor, tjugu kronor;

f) om inkomsten uppgår till 7,000 men ej till 10,000 kronor, tjugufem kronor; samt

g) om inkomsten uppgår till 10,000 kronor eller mera, trettio kronor.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

Inkomst, som i denna paragraf avses, utgör det enligt gällande förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt beräknade taxerade beloppet.

6 §.

Å erlagda pensionsavgifter utgå i årlig pension följande procent, nämligen:

å avgifter, påförda man i ålder av

16—19 år,	70 procent	35—44 år,	30 procent
20—24 »	60 »	45—54 »	20 »
25—29 »	50 »	55—66 »	15 »
30—34 »	40 »		

och

å avgifter, påförda kvinna i ålder av

16—19 år,	56 procent	35—44 år,	24 procent
20—24 »	48 »	45—54 »	16 »
25—29 »	40 »	55—66 »	12 » ;
30—34 »	32 »		

åldern beräknad till det antal levnadsår, som uppnås under det kalenderår, för vilket avgiften påförts.

Därjämte utgår av allmänna medel ett tillägg till pensionen för pensionstagare, som är till arbete varaktigt oförmögen och vilkens årsinkomst ej uppgår för man till 600 och för kvinna till 560 kronor.

Pensionstillägget utgör för år räknat för man 300 och för kvinna 280 kronor med avdrag av halva årsinkomsten.

För pensionsberättigad änking, änka, fränskild make eller ogift kvinna, som är till arbete varaktigt oförmögen och har att försörja barn eller adoptivbarn under femton år,

Därjämte utgår av allmänna medel ett tillägg till pensionen för pensionstagare, som är till arbete varaktigt oförmögen och vilkens årsinkomst ej uppgår för man till 425 och för kvinna till 400 kronor.

Pensionstillägget utgör för år räknat för man 225 och för kvinna 210 kronor med avdrag av sex tiondelar av det belopp, varmed pensionstagarens årsinkomst må överstiga 50 kronor.

För pensionsberättigad änking, änka, fränskild make eller ogift kvinna, som är till arbete varaktigt

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

ävensom för pensionsberättigad ogift man, som är till arbete varaktigt oförmögen och har att försörja adoptivbarn under femton år, ökas pensionen, därest årsinkomsten ej uppgår för man till 600 och för kvinna till 560 kronor jämte 250 kronor för varje sådant barn, med särskilt pensionstillägg för barnen. Enahanda rätt tillkommer jämväl äkta makar, av vilka mannen är pensionsberättigad och till arbete varaktigt oförmögen och vilkas sammanlagda årsinkomst ej uppgår till 1,160 kronor jämte 250 kronor för varje barn. Beloppet av sådant pensionstillägg utgör 125 kronor för varje barn med avdrag av hälften av det belopp, varmed årsinkomsten må överstiga 600 kronor för man, 560 kronor för kvinna samt 1,160 kronor för äkta makar.

oförmögen och har att försörja barn eller adoptivbarn under femton år, ävensom för pensionsberättigad ogift man, som är till arbete varaktigt oförmögen och har att försörja adoptivbarn under femton år, ökas pensionen, därest årsinkomsten ej uppgår för man till 425 och för kvinna till 400 kronor jämte 170 kronor för varje sådant barn, med särskilt pensionstillägg för barnen. Enahanda rätt tillkommer jämväl äkta makar, av vilka mannen är pensionsberättigad och till arbete varaktigt oförmögen och vilkas sammanlagda årsinkomst ej uppgår till 825 kronor jämte 170 kronor för varje barn. Beloppet av sådant pensionstillägg utgör 102 kronor för varje barn med avdrag av sex tiondelar av det belopp, varmed årsinkomsten må överstiga 425 kronor för man, 400 kronor för kvinna samt 825 kronor för äkta makar.

Pensionsbelopp avrundas — — — — pensionstillägget.

7 §.

Årsinkomst, som i 6 § avses, utgör all den inkomst av fast egendom, kapital eller arbete, som någon skäligen kan antagas komma att tillsvidare årligen åtnjuta; dock att såsom inkomst icke räknas pension enligt 34 § intill ett belopp av högst 300 kronor.

Där inkomst, som i 6 § andra stycket avses, helt eller delvis utgöres av naturaförmåner, skall vid uppskattning av dessa förmånens år-

7 §.

Årsinkomst, som i 6 § avses, utgör all den inkomst av fast egendom, kapital eller arbete, som någon skäligen kan antagas komma att tillsvidare årligen åtnjuta; dock att såsom inkomst icke räknas pension enligt 6 §, ej heller, intill ett belopp av högst 300 kronor, pension enligt 34 §.

Där inkomst, som i 6 § andra stycket avses, helt eller delvis utgöres av naturaförmåner, skall vid

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

liga värde iakttagas, att, där naturaförmånerna räcka till full, om äntorftig försörjning, deras årliga värde ej må uppskattas till lägre belopp än 600 kronor för man och 560 kronor för kvinna, och att, där naturaförmånerna ej räcka till full försörjning, deras årliga värde uppskattas till motsvarande lägre belopp, ävensom att årliga värdet av bostad ej må uppskattas till lägre belopp än 70 kronor. Där uppskattningen ej kan ske med ledning av dessa bestämmelser, verkställs densamma efter de i orten gällande priser eller efter andra grunder, som finnas tillämpliga. *A förmögenhet må ej beräknas lägre avkastning än fem procent och, i den mån förmögenheten överstiger 1,800 kronor för man, 1,700 kronor för kvinna och 3,500 kronor för äkta makar, ytterligare fem procent.*

I fråga om — — — — person.

13 §.

Den — — — — kommunalutskylderna.

Den pensionsavgift utöver tre kronor, som enligt 4 § åligger vissa avgiftspliktiga, debiteras och uppbäres i samband med kronoutskylderna.

Där — — — — kronouppbörd.

30 §.

Har någon på grund av varaktig oförmåga till arbete gjort ansökan om pension, skall pensionsnämnden pröva de i ansökningen lämnade upplysningar och åberopade handlingar samt på grund av denna prövning och kända förhållanden

30 §.

Har någon på grund av varaktig oförmåga till arbete gjort ansökan om pension, skall pensionsnämnden pröva de i ansökningen lämnade upplysningar och åberopade handlingar samt på grund av denna prövning och kända förhållanden

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

besluta, huruvida sökanden äger rätt till pension, ävensom, där ansökningen avser jämväl pensionstillägg, bestämma storleken av den årsinkomst, som skall läggas till grund för beräkning av pensionstilläggs belopp, dock endast i den mån denna årsinkomst ej utgöres av pension enligt 6 och 34 §§.

besluta, huruvida sökanden äger rätt till pension, ävensom, där ansökningen avser jämväl pensionstillägg, bestämma storleken av den årsinkomst, som skall läggas till grund för beräkning av pensionstilläggs belopp.

Sedan — — — — pensionsstyrelsen.

Söker — — — — pensionsstyrelsen.

Där — — — — utfärdas.

Finnes pensionsnämnds beslut strida mot denna lag, äger pensionsstyrelsen, där ej på grund av anförda besvär rättelse kan ske, att återförvisa ärendet till förnyad prövning, dock att, där fel uppenbarligen blivit begånget vid bestämmandet av storleken av sökandens årsinkomst enligt 7 § samt detta fel antingen uppkommit allenast genom felräkning eller ock icke överstiger ett belopp av 100 kronor, pensionsstyrelsen må, efter vederbörandes hörande, utan återförvisning verkställa nödig rättelse.

Vad — — — — sig.

33 §.

Den — — — — stadgat.

Gift man, änkling, änka, fränskild make eller ogift kvinna, som är till arbete varaktigt oförmögen, men icke berättigad till pension, och vilken har att försörja barn eller adoptivbarn under femton år, äger erhålla understöd för sådant barn under villkor och med belopp, som i 6 § är stadgat angående pensionstillägg för barn. Enahanda rätt tillkommer jämväl ogift man, som är till arbete varaktigt oförmögen, men icke berättigad till pension, och vilken har att försörja adoptivbarn under femton år.

Beträffande — — — — utbetalande.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1922.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

L a g**om ändrad lydelse av 1, 3 och 4 §§ i lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring.**

Härigenom förordnas, att 1, 3 och 4 §§ i lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

För den, som vid 1914 års ingång fyllt sexton år, utgå å sammanlagda beloppet av de för ett år erlagda pensionsavgifterna, i den mån detta belopp icke överstiger tretton kronor, i årlig pension följande procent, nämligen:

för man, som fyllt 16, men icke 25 år,	30	procent
» » » » 25, » » 30 »	27 ¹ / ₂	»
» » » » 30, » » 35 »	25	»
» » » » 35, » » 45 »	22 ¹ / ₂	»
» » » » 45 år	20	»

och

för kvinna, som fyllt 16, men icke 25 år,	24	procent
» » » » 25, » » 30 »	22	»
» » » » 30, » » 35 »	20	»
» » » » 35, » » 45 »	18	»
» » » » 45 år	16	»

Den ökade kostnad, som av denna bestämmelse föranledes, bestrides av statsmedel.

3 §.

Angående den, som före utgången av år 1921 blivit till arbete var-

3 §.

Angående den, som före utgången av år 1921 fyllt femton år och

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

aktigt oförmögen, skola följande blivit till arbete varaktigt oförmögen, särskilda bestämmelser lända till skola följande särskilda bestämmelser lända till efter rättelse.

1 mom. Rätt till sådant pensionstillägg, som omförmäles i 6 § andra stycket i lagen om allmän pensionsförsäkring, eller till understöd, varom stadgas i 33 § första stycket samma lag, inträder, då årsinkomsten ej uppgår för man till 300 och för kvinna till 283 kronor; dock att denna inkomstgräns utgör 280 kronor för kvinna, tillhörande den grupp personer, som avses i andra stycket av nästföljande moment.

Beloppet av dylikt pensionstillägg eller understöd utgör, med undantag för fall, som i 2 mom. här nedan sägs, för man 150 och för kvinna 140 kronor med avdrag av sex tiondelar av det belopp, varmed årsinkomsten må överstiga 50 kronor.

2 mom. Där varaktigt oförmåga till arbete inträtt före utgången av år 1918 och inkomsten befunnits dessförinnan understiga för man 300 och för kvinna 280 kronor, utgör beloppet av pensionstillägg enligt 6 § andra stycket i lagen om allmän pensionsförsäkring eller av understöd enligt 33 § första stycket samma lag för man 150 och för kvinna 140 kronor med avdrag, där årsinkomsten överstiger 50 kronor, av halva årsinkomsten, dock att, om årsinkomsten uppgår till 50 men icke till 100 kronor, avdrag skall ske allenast med det belopp, varmed årsinkomsten överstiger 50 kronor.

För den, vilken vid 1914 års ingång fyllt sextiosju år, så ock för den, vilken vid nämnda tidpunkt fyllt femton men icke sextiosju år och redan då var till arbete varaktigt oförmögen samt år 1913 under sammanlagt mer än fyra månader åtnjutit full försörjning antingen av enskilda eller ock delvis av enskilda och delvis av fattigvården eller välgörenhetsinrättningar, utgår sådant understöd, som omförmäles i 33 § första stycket i lagen om allmän pensionsförsäkring, med i näst föregående stycke angivet belopp, även om rätten därtill förvärvats efter utgången av år 1918.

3 mom. Pensionstillägg, som i 1 och 2 mom. här ovan avses, höjes med 0,08 procent för varje krona av erlagda pensionsavgifter; dock att sådan höjning må äga rum allenast med hänsyn till pensionsavgift, som jämlikt 14 eller 15 § i lagen om allmän pensionsförsäkring blivit till fullo erlagd.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

4 mom. Rätt till sådant pensionstillägg, som omförmäles i 6 § fjärde stycket i lagen om allmän pensionsförsäkring, eller till understöd, varom stadgas i 33 § andra stycket samma lag, inträder, då årsinkomsten ej uppgår för man till 300, för kvinna till 283 och för äkta makar till 583 kronor jämte 125 kronor för varje barn. Beloppet av dylikt pensionstillägg eller understöd utgör 75 kronor för varje barn med avdrag av sex tiondelar av det belopp, varmed årsinkomsten må överstiga 300 kronor för man, 283 kronor för kvinna och 583 kronor för äkta makar.

5 mom. Årsinkomst, som i 1 och 2 mom. här ovan avses, beräknas på sätt i 7 § av lagen om allmän pensionsförsäkring föreskrives, dock att i årsinkomsten ej ingår pension enligt 6 § samma lag, att till grund för uppskattning av naturaförmåner lägges ett värde å full försörjning av 300 kronor för man och 283 kronor för kvinna, att lägsta värdet av bostadsförmån utgör 50 kronor samt att de i 7 § andra stycket sista punkten meddelade särskilda bestämmelser rörande avkastning av förmögenhet ej äga tillämpning.

5 mom. Årsinkomst, som i 1 och 2 mom. här ovan avses, beräknas på sätt i 7 § av lagen om allmän pensionsförsäkring föreskrives, dock att till grund för uppskattning av naturaförmåner lägges ett värde å full försörjning av 300 kronor för man och 283 kronor för kvinna, samt att lägsta värdet av bostadsförmån utgör 50 kronor.

6 mom. Vad i 30 § femte stycket av lagen om allmän pensionsförsäkring stadgas i fråga om rätt för pensionsstyrelsen att i vissa fall utan återförvisning verkställa nödig rättelse i pensionsnämnds beslut rörande storleken av sökandens årsinkomst äger icke tillämpning med avseende å fel, som överstiger ett belopp av 50 kronor och icke uppkommit allenast genom felräkning.

4 §.

I fråga om pensionstillägg eller understöd, vartill rätt inträtt före den 1 januari 1917 och varom ansökan gjorts före den 1 januari 1919, skall stadgandet i 31 § första stycket andra punkten av lagen om allmän pensionsförsäkring icke äga tillämpning; dock att understöd, varom för-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

mäles i 3 § 2 mom. andra stycket här ovan, icke i något fall utgår för tiden före den 1 januari 1916.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1922.

2:o) att riksdagen i anledning av förberörda motionerna nr 198 i första kammaren och nr 296 i andra kammaren samt med bifall till herrar Wavrinskys och Björkmans motion nr 210 i första kammaren och herr Petterssons i Södertälje m. fl. motion nr 309 i andra kammaren ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida icke en förbättring i gifta och förut gifta kvinnors avgiftspensionering kan åstadkommas, samt att Kungl. Maj:t därefter måtte för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen må föranleda.

Stockholm den 30 maj 1921.

På det sammansatta utskottets vägnar:

CARL EKMAN.

Reservationer:

vid punkt 1:o):

av herr *von Koch*, som anført:

»Utskottets förslag innebär väsentliga förbättringar i pensionsförsäringen och har jag biträtt detsamma utom vad beträffar avgifterna till avgiftspensionen. Det synes mig ha förelegat så mycket mindre skäl att så väsentligt förminska avgiftspensionen, som utskottet sett sig tvunget av statsfinansiella skäl beskära pensionstilläggens storlek. Det torde

böra erinras, att pensionsstyrelsen föreslagit, att de s. k. tilläggsavgifterna skulle för inkomst utöver 1,500 kronor utgå med 1 procent på inkomster med ett maximum av 50 kronor vid 5,000 kronors inkomst. En av pensionsstyrelsens sakkunniga, herr Branting, hade föreslagit ett något annorlunda beräkningssätt, så att maximum skulle utgöra 100 kronor och utgå vid inkomstbelopp om 10,000 kronor och däröver. Kungl. Maj:ts förslag innebar en väsentlig inskränkning i pensionsstyrelsens förslag, i det att där föreslogs en avgift å allenast $\frac{1}{2}$ procent å inkomst av 2,000 kronor och däröver, dock högst 50 kronor vid maximum, som nås först vid 10,000 kronors inkomst (i stället för 5,000 kronor enligt pensionsstyrelsens förslag).

Nu har emellertid utskottet företagit en *ytterligare* inskränkning i avgifterna, så att desamma i allmänhet skola uppgå allenast till omkring $\frac{1}{4}$ procent å inkomsterna.

Det ligger i öppen dag, att härigenom avgiftspensionerna i hög grad komma att reduceras. Såsom exempel härå må följande siffror, som på begäran ställts till mitt förfogande av pensionsstyrelsens försäkringstekniska byrå, anföras:

Man. Årsinkomst 10,000 kronor eller däröver under hela försäkringstiden.

Pension vid Årsavgift enligt Kungl. Maj:ts förslag 53 kronor.

30 år	439,90
50 »	757,90
67 »	906,30

Årsavgift enligt utskottets förslag 33 kronor.

30 »	273,90
50 »	471,90
67 »	564,30

Det framgår härav, att den högsta avgiftspension, som enligt utskottets förslag kan erhållas, är kronor 564,30, medan enligt Kungl. Maj:ts förslag densamma uppgår till kronor 906,30. Den senare överstiger sålunda den förra med omkring 38 %.

Utskottet anför inga övertygande skäl för denna betydande försämring av Kungl. Maj:ts förslag. Tvärtom betonar utskottet, att starka skäl tala för en 'väsentlig höjning' av avgifterna, 'emedan avgiftsbetalningen verkställs i den försäkrades eget intresse och han får själv skörda frukterna därav'. Att man, såsom utskottet säger, bör framgå med stor varsamhet, särskilt under nuvarande tryckta tider, är visserligen

riktigt, men ingen torde kunna påstå att så icke skett jämväl i Kungl. Maj:ts förslag. Att utkräva en halv procent av inkomsten i premier för ålderdomsförsäkring måste betraktas såsom utomordentligt måttligt. För en person med 5,000 kronor inkomst betyder det en utgift av ungefär 2 kronor i månaden, och för en person med 10,000 kronor inkomst ungefär 4 kronor i månaden. Det är visserligen sant, att erläggandet av tilläggsavgifterna icke sker månadsvis, utan en gång om året, och att detta betalningssätt försvårar inbetalningen. Men det torde, såsom längre fram skall påvisas, allenast vara en tidsfråga, när en förändring av det olämpliga uppördssättet genomföres; och även om nuvarande system bibehålles, torde någon svårighet ej behöva föreligga ifråga om avgiftsbetalningen, för den händelse Kungl. Maj:ts förslag bibehålles.

Det torde även böra erinras om att de avgifter, som nu föreslås, äro mycket små i jämförelse med dem, som erläggas av statens och en del kommunala befattningshavare. Enligt uppgifter, som meddelats av chefen för försäkringsinspektionen, erlägga statstjänare, även i de lägsta löneklasserna, 2 à 3 % av sin avlöning såsom avgift för sin egen pensionering, och därtill kommer en dryg avgift för familjepensioneringen, vilken erlägges även av den som är ogift. En folkskollärare, vars lön i högsta lönegraden är 3,000 kronor, erlägger en avgift av $2\frac{1}{2}$ % (75 kr.) av denna lön för sin egen pensionering samt $3\frac{1}{3}$ % (100 kr.) för familjepensioneringen.

Här må även erinras, att socialförsäkringskommittén i sitt förslag till obligatorisk sjukförsäkring, som avgavs den 1 oktober 1920, föreslagit, att de försäkrade skulle åläggas betala en sjukförsäkringsavgift av $2\frac{2}{3}$ % av arbetsförtjänsten, uppgående till 18 kr. för en arbetsförtjänst av 810 kronor och 120 kronor för en förtjänst av 5,400 kronor. Vid en jämförelse härmed torde en avgift av $\frac{1}{2}$ % för ålderdomsförsäkringen i själva verket vara mycket måttlig.

Att man i arbetarkretsar ingalunda står främmande för avgiftsbetalningens betydelse i och för erhållande av pension, framgår bl. a. därav, att när pensionering av extra personal vid statens järnvägar behandlades år 1914 av en särskild kommitté, järnvägsmannaförbundet anhöll, att personalen måtte få bidraga till pensioneringen, vilken eljes 'i många fall skulle bliva alldeles otillräcklig för att kunna skänka vederbörande en i ekonomiskt avseende tryggad ställning'. I enlighet härmed föreslog kommitterade en månadsavgift av 3,5 % av månadsavlöningen. Många liknande exempel torde kunna anföras på, att utan pensionärens egna inbetalningar en tillfredsställande pension ej kan beredas.

Att ifråga om folkpensioneringen denna uppfattning ej slagit igenom torde väsentligt bero på, att avgifterna uppbäras i samband med skatterna. Härigenom har skapats den föreställningen, att pensionsavgifterna äro att likställa med skatter. Kunde i stället det riktiga förhållandet tränga in i det allmänna medvetandet, nämligen att pensionsavgifterna närmast äro att jämföra med försäkringspremier, skulle folkpensioneringen vinna oerhört i popularitet. Vägen härtill är att ordna inbetalningen på ett praktiskt sätt, men utan samband med skattebetalningen, exempelvis genom användande av försäkringsböcker och med anlitan av postverket som mellanhand. Riksdagen har för några år sedan anslagit medel till anskaffande av sådana försäkringsböcker (utan att medlen kommit till användning), varav torde framgå, att riksdagen är angelägen att väcka intresse hos allmänheten att ordentligt betala sina avgifter. Även genom den nu av riksdagen beslutade utredningen om åvägabringande av en rationell skatteuppbörd, eventuellt i samarbete med intressekontoren och postsparbanken i och för små belopps hopsamlade, öppnas möjligheter att tillfredsställande ordna denna förvisso till sin betydelse allt för förbisedda fråga om pensionsavgifternas inbetalning.

En närmare undersökning av folkpensioneringens hittills vunna erfarenheter torde leda till det resultat, att det stora mål, som folkpensioneringen satt sig före — att bereda åldringar och invalider en betryggad självständig ställning — ej kan nås, med mindre avgiftspensionen blir det väsentliga och grundläggande i systemet. Såsom ofta från sakkunnigt håll påvisats, förmår vår produktion ej att skapa sådana inkomster, att ensamt genom statsmedel tillräckliga pensioner skola kunna beredas. Ett förslag i sådan riktning vad *allenast* ålderdomsförsäkringen angår föreligger visserligen i Norge, men då det skulle kosta omkring 95 miljoner kronor årligen, torde föga förhoppning finnas för dess antagande. I vårt land skulle motsvarande belopp uppgå till ej mindre än 250 miljoner kronor, ett belopp, som, det säger sig själft, ej inom rimlig tid kan åstadkommas. För att bereda befolkningen tillfredsställande pensioner måste man därför söka ordna vår folkpensionering i främsta rummet enligt försäkringsprincipen. Endast härigenom kan så småningom uppnås, att pensionärerna erhålla sådana pensioner, att de någorlunda kunna uppehålla sin levnadsstandard och undvika att begära hjälp från annat håll, samtidigt som statens kostnader begränsas.

Det är givet, att pensionsförsäkringens omgestaltning och utveckling i sådan riktning ej kan ske annat än i sammanhang med den förestående reformen av hela vår socialförsäkring. Men då redan nu en ändring ifråga om såväl avgiftspensionernas storlek som beräkning är föremål

för riksdagens prövning, och då det förslag, som i detta avseende framlagts av den sakkunniga myndigheten, pensionsstyrelsen, otvivelaktigt är ett steg i rätt riktning, synes det mig riktigast, att riksdagen så nära som möjligt ansluter sig till detta förslag. Då emellertid något yrkande om bifall till pensionsstyrelsens förslag motionsvis ej föreligger, får jag inskränka mig till att yrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag till ändrad lydelse av § 4 i lagen om allmän pensionsförsäkring.»

Av herr *Andersson* i Knäppinge, som anförde:

»I anledning av Kungl. Maj:ts den 18 mars 1921 avgivna proposition nr 284 angående ändrad lydelse av lag om allmän pensionsförsäkring samt övergångsbestämmelserna av samma lag har sammansatta stats- och andra lagutskottet nr 2 fattat beslut om ändringar uti §§ 4, 6, 7, 13, 30 och 33 pensionslagen samt §§ 1, 3 och 4 övergångsbestämmelserna. Dessa ändringar hava en vittomfattande räckvidd för såväl statens som den enskildes allmänna och ekonomiska liv. Motivet för beslutet är det vackra strävandet att kunna bereda alla pensionsberättigade en tillfredsställande pension. För att fylla detta krav är dock nödvändigt att samhällets ekonomi skall hava möjlighet och förmåga att fullgöra de förbindelser, som dess representation ålägger den. Under det nuvarande brydsamma läge, som stat, kommun och enskild befinnes uti, bör dock skattebördorna avvägas på försiktigaste sätt. I denna fråga kan det misstänkas, om den av utskottet beslutade ökningen är tillfredsställande, även då det erkännes som ett välbekommet tillägg. Denna fördel, jämförd med den ökade skattebördan för dem, som tvingas bära utgifterna, kommer förvisso i mången familj att framkalla rätt så allvarliga bekymmer.

Betrakta vi siffrorna, som utskottet å sid. 5 angivit över beräknade kostnader för staten, visar kostnadsökningen genom bifall till utskottets förslag, för år 1922 1,325,000 kronor; år 1931 redan 10,750,000 kronor och 1951 20,025,000 kronor. Om för dagen den försäkringstekniska byrån kan matematiskt beräkna, till vilka belopp denna ökning jämte redan befintliga utgifter för framtiden kommer att uppgå, så kunna de ej garantera huru landets verkliga skattekraft i framtiden kommer att fylla behovet. Lägga vi till statsutgifterna landstingens och kommunernas bidrag, utgörande ungefär $\frac{1}{3}$ -del, blir årsutgiften redan nästa år för folkpensioneringen över 32 miljoner och 30 år härefter över 84 miljoner. De enskilda pensionsavgifterna ej här inräknade.

Beträffande själva grunderna för hela pensionsrörelsens organisation göras många både berättigade och oberättigade anmärkningar, som ej

här vidröras. Erinras bör dock, att grunderna i § 7 för uppskattningen äro dock till angivna *lägsta* belopp i avsevärda fall inom landets bygder ej överensstämmande med verkligheten. Fördelningen av pensioner och understöd mellan man och kvinna torde av rättvisa och billighet kräva en revidering. Särskilt är den gifta kvinnans ställning till mannens avgiftspension ej byggd på rättvis grund. Innan nya skatter pålagts stat och folk uti en därför så olämplig tid som den närvarande, borde redan gällande lag hava till sin organisation och tillämpning grundligt reviderats. Därigenom hade förtroendet för lagens syfte stärkts och det folk, som direkt eller indirekt får bära bördorna, skulle känt tillfredsställelse med däri ålagd plikt.

Då jag är av den uppfattningen, att de av utskottet föreslagna ändringarna i pensionslagen ej äro av trängande behov och att tidpunkten för genomförandet av denna lagändring nu är högst olämplig, finner jag anledning yrka,

att såväl Kungl. Maj:ts proposition nr 284 som utskottets förslag må av riksdagen avslås.»